

SİYASİ PARTİ GENEL BAŞKANLARININ 15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİ SONRASI TWİTTER MESAJLARINA YÖNELİK İÇERİK VE SÖYLEM ÇÖZÜMLEMESİ*

Doç.Dr. Nural İMİK TANYILDIZI

Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi

nimik@firat.edu.tr

Taha Yasin ATEŞ

tahayasinates@yandex.com

ÖZET

Günlük hayatın vazgeçilmez unsuru haline gelen internet, bireylerin alışkanlıklarında olduğu kadar kurumsal anlamda medya, siyaset, pazarlama gibi alanlar üzerinde de çeşitli değişikliklere neden olmuştur. İnternet ile hayatımıza giren alışkanlıkların başında ise sosyal medya gelmektedir. Kendine has bir dünya haline gelen sosyal medya, toplumda yerleşik olan iletişim ve birbirini etkileme biçimlerinde değişiklik göstermiştir. Günlük hayatta insanlar üzerinde bu denli karşılığı olan sosyal medyanın siyaset kanadında da karşılık bulmaması mümkün değildir. 2000’li yıllar ile birlikte siyasal iletişim çalışmalarında kendine geniş bir yer bulan sosyal medya, günümüzde siyasal partilerin ve siyasal aktörlerin aktif olarak kullandığı bir mecra haline gelmiştir.

Bu çalışmada Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde grubu bulunan siyasi partilerin genel başkanlarının Twitter üzerinden yaptıkları iletişim çalışması ele alınmıştır. 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası bir ay içerisinde paylaşılan iletilerin incelemesi yapılarak liderlerin siyasal duruş ve ideolojilerinin paylaşımlara olan yansımaları irdelenmiştir. Sosyal medya hesaplarında darbe girişimi sonrası kullanılan söylem, paylaşımlarda tercih edilen sözcükler ve paylaşım yaparken dikkat edilen hususlar ele alınmıştır. Teun A. Van Dijk eleştirel söylem çözümleme modeli ile makro ve mikro inceleme yapılmıştır. Niceliksel içerik çözümlemesi ile de incelemeye tabi tutulan hesaplarda verilerin kaydedildiği güne kadar toplam atılan tweet sayısı, takipçi ve takip edilen kişi sayısı ile 16 Temmuz – 16 Ağustos tarihleri arasında atılan tweetlerin yanıtlanma, retweet ve beğeni sayısı karşılaştırma yapılarak çalışmada analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal İletişim, Sosyal Medya, Twitter, 15 Temmuz Darbe Girişimi

AN ANALYSIS OF CONTENT AND DISCOURSE OF TWITTER MESSAGES OF THE POLITICAL PARTY LEADERS AFTER COUP ATTEMPT IN 15TH JULY

ABSTRACT

The Internet, which has become an indispensable element of everyday life, has caused various changes in areas such as media, politics and marketing as well as in the habits of individuals as well as in corporate sense. Social media is at the forefront of the habits that enter my life with the internet. Social media, which has become a special world of its own, has changed in the forms of communication and influence affecting the society. It is not possible for the social media, which has such a contradiction in people in daily life, to find a response in the political wing. Social media, which has found its place in political communication studies with the years of 2000, has now become a channel actively used by political parties and political actors.

In this study, the communication activities of political party leaders, who are in the Grand National Assembly of Turkey, via Twitter were discussed. A review of the messages shared within a month after the coup d'etat on July 15th examined the reflection of the political party leaders and the ideals of the political positions and ideals of the leaders on the share. In the social media accounts, the discourse used after the coup attempt, the words preferred in sharing, and the issues that are considered when sharing are discussed. Teun A. Van Dijk has conducted macro and micro analysis with critical discourse analysis model. Analyzed by quantitative content analysis, the total number of tweets that were subject to review by the day the data was recorded was analyzed by comparing the

* Bu çalışma 2017 yılında sunulan bir yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

number of tweets that were attended and the number of followers and followers, responding to tweets from July 16th to August 16th, comparing retweet and liking.

Key Words: Political Communication, Social Media, Twitter, 15th July Coup Attempt.

/ تحليل محتوى وسائل الرسائل الإخبارية لقادة الأحزاب السياسية بعد محاولة القتل في 15 يوليو تموز

ملخص

أدت شبكة الإنترنت، التي أصبحت عنصرا لا غنى عنه في الحياة اليومية، إلى حدوث تغييرات في ميادين الإعلام والسياسة والتسويق وكذلك في عادات الأفراد وكذلك في الشعور المؤسسي. وسائل الإعلام الاجتماعية هي في بداية العادات التي تدخل حياتي مع الإنترنت. وقد تغيرت وسائل التواصل الاجتماعي، التي أصبحت عالما فريدا من نوعه، في أشكال الاتصال والتأثير التي تؤثر على المجتمع. ولا يمكن لوسائل التواصل الاجتماعي التي تتناقض مع الناس في الحياة اليومية أن تجد ردا في الجناح السياسي. أصبحت وسائل التواصل الاجتماعي، التي وجدت مكانها في دراسات التواصل السياسي مع سنوات عام 2000، وسيلة تستخدمها الأحزاب السياسية والجهات السياسية الفاعلة في الوقت الحاضر.

وتمت مناقشة هذا العمل دراسة يفعلون في تركيا في مجال الاتصالات عبر رئيس تويتر من مجموعة من الأحزاب السياسية في الجمعية الوطنية الكبرى. وبعد مبادرة الانقلاب في 15 تموز / يوليو، أجري استعراض للرسائل التي تمت مشاركتها في غضون شهر لدراسة الموقف السياسي للقادة وتأملمهم في حصة الأيديولوجيات. في حسابات وسائل التواصل الاجتماعي، يتم مناقشة الخطاب المستخدم بعد محاولة الانقلاب، والكلمات المفضلة في المشاركة، والقضايا التي يتم أخذها في الاعتبار عند المشاركة. أجرى تيون أ. فان ديك تحليلا شاملا ومتكاملا مع نموذج تحليل الخطاب النقدي. وقد تم تحليل المحتوى النوعي مع البيانات في الدراسة تعرض الحساب حتى اليوم أنقذ ما مجموعه عدد كبير الصوت المتاح من الاتباع وتليها الأشخاص ذوي 16 يوليو - 16 أغسطس بين أجوبة سفسقة القابل للتصرف، تغريد، وعدد من التقدير في دراسة مقارنة

الكلمات الرئيسية: الاتصالات السياسية، وسائل الإعلام الاجتماعية، تويتر، 15 يوليو مبادرة النبض

1.GİRİŞ

Yeni iletişim teknolojilerinin gelişmesi bireyler arasındaki iletişim sürecinde değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Bu köklü değişimlerin başında yeni medya ve internet gelmektedir. İnternetin yaygınlaşması ile geleneksel medyadan yeni medya teknolojilerine doğru gerçekleşen bu geçiş insanoğlunun sosyal ağlar ile tanışmasına vesile olmuştur. Geleneksel medyada sadece alıcı pozisyonunda olan birey sosyal medya ile kaynak durumuna da gelmiştir. Böylelikle insanlar paylaşımlar hakkında hem fikir sahibi olmakta hem de kendi fikrini özgürce belirtebilme imkânı bulmaktadır. Yeni gelişen bu iletişim sistemi ile toplumda yerleşik olan iletişim ve etkileşim biçimleri de değişiklik göstermiştir. Sosyal medya, küresel olarak bilgi ve fikir aktarımının yapılabildiği, mekân kavramının yok olduğu, insanların istediklerini hiçbir maddi bedel ödmeden tek bir tuş ile çok hızlı bir şekilde milyonlara ulaştırabildiği bir ortam haline gelmiştir.

Sosyal medyanın kitlelere ulaşmada ve kitlelerden gelen geri bildirimleri analiz etmede sunduğu imkânlar diğer tüm alanlarda olduğu gibi siyasal iletişimin de ilgisini çekmektedir. Günümüzde içinde Türkiye'nin de olduğu birçok ülkede politikacılar daha çok kişi tarafından tanınabilmek, daha çok seçmene ulaşabilmek ve onların görüşlerini etkin ve verimli bir şekilde değerlendirebilmek gibi nedenlerle sosyal ağları aktif olarak kullanmaktadır (Çıldan vd, 2012, 2)

Siyasal iletişim çalışmalarının kampanya sürecinde, kampanyaya çok ciddi maddi kaynaklar aktarılması göz önüne alındığında herhangi bir maddi bedel ödmeden ve hızlı bir şekilde kitlelere ulaşmak sosyal medyayı cazibeli hale getirmektedir. Sosyal medya araçları siyasilerin halka, halkın da siyasilere ulaştırabilme olanağı sunması yani çift yönlü iletişim imkânı sunması bakımından da önemlidir. Siyasiler kendi fikirlerini halka sunarken sosyal ağlar vasıtasıyla kamuoyunun da isteklerini öğrenme imkânı bulmakta ve oluşturdukları siyasi programlarını halktan gelen mesajlara ve isteklere göre şekillendirmektedir.

Siyasal iletişimde sosyal medyanın kullanımı ile ilgili literatüre bakıldığında yurt dışında ve yurt içinde konuyla ilgili birçok araştırma yapıldığı görülmektedir (Bayraktutan vd,2011; Çıldan vd. 2012; Keskin

ve Sönmez, 2011; Köseoğlu ve Al, 2013; Lutz, 2009; O'Donnel,2011; Shirky, 2011; Vitak, vd, 2011). Ayrıca 15 Temmuz ile ilgili Filiz Barın Akman'ın "15 Temmuz Darbe Girişimi Batı Medyası Söylem Analizi" isimli bir kitabına ulaşılmıştır. Kitapta 15 Temmuz darbe girişimi kapsamında Batı medyasının bir savaş enstrümanı olarak kullanıldığı ortaya konulmaya çalışılmış ve Türk insanının sömürgeci saldırılara karşı bağımsızlığını korunmadaki bilinci ve farkındalığı artırılmak istenmiştir (Barın Akman, 2017). Yine Batı medyasının 15 Temmuz'u nasıl değerlendirdiğine ilişkin "15 Temmuz Darbe Girişimi ve Batı Medyası" isimli bir rapor yayımlanmıştır. Bu raporda Batı medyasının Türkiye'ye yönelik eleştirel yayın politikasını darbe girişiminde de devam ettirdiği tespit edilmiştir (Efe, vd. 2017). Bu çalışmanın en önemli farkı 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgili olması ve çalışmada sadece parti liderleri üzerinden gidilmesidir.

Siyasal partilerin ve liderlerin iletişim kampanyalarında veya günlük gelişmeler hakkında kamuoyuna mesaj verirken en sık kullandığı sosyal medya araçlarının başında Facebook, Twitter ve Instagram gelmektedir. Çalışmada 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası siyasi parti genel başkanlarının verdikleri mesajlar ve olayı değerlendirme biçimi Twitter aracılığı ile yapılan paylaşımlar üzerinden ele alınmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Halkların Demokratik Partisi'nin genel başkanlarının Twitter hesapları incelenmiştir. 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası 1 aylık sürede yaptıkları paylaşımlar Teun A. Van Dijk eleştirel söylem çözümleme modeli ile makro ve mikro çözümlemeye tabii tutulmuştur. Niceliksel içerik çözümlemesi ile de incelemeye tabi tutulan hesaplarda verilerin kaydedildiği güne kadar toplam atılan tweet sayısı, takipçi ve takip edilen kişi sayısı ile 16 Temmuz – 16 Ağustos tarihleri arasında atılan tweetlerin yanıtlanma, retweet ve beğeni sayısı karşılaştırma yapılarak çalışmada analiz edilmiştir.

2. SOSYAL MEDYA

İletişimin şekli son yıllarda sosyal medya ile değişikliğe uğramıştır. İnternet üzerinden işleyen bu yeni medya araçları sadece bilgisayar değil mobil cihazlar üzerinden de kullanılabilir. Bu alanları insanların kendilerinin şekillendiriyor olmaları buralara istedikleri zaman kendi şahsi görüş ve düşüncelerini de yazma imkânını ortaya çıkartmaktadır. İnsanlar günlük yaşantılarından kesitleri kendi kurdukları cümlelerle buralara yazmakta, başkalarının yazdıklarına da serbestçe kendi düşünceleri doğrultusunda yorumlar ekleyebilmektedir. Genel olarak bireylerin internette birbirleriyle yaptığı diyaloglar ve paylaşımlar sosyal medyayı oluşturmaktadır. Sosyal medyada, sosyal ağlar ve toplu gruplar yer almaktadır. Sosyal medyada insanlar, kurumlarının tanıtımlarını yapabilmekte, arkadaş ilişkileri kurabilmektedir. Sosyal medya en yüksek derecede paylaşımın gerçekleştiği, online medyanın yeni bir türü olarak fırsatlar sunan en yeni fikirlerden biridir (Vural ve Bat, 2010, 3351). Yeni bir düşünce ve insanların daha önce görmediği ve aslında yabancı olduğu sosyal medya kısa sürede dünyanın her köşesinde kullanılabilir hale gelmiştir.

Sosyal medyanın bu kadar popüler olmasının sebebi, insanların kendilerine ait olan sosyal medya alanlarını istedikleri şekilde kontrol edebilmelerinden yani bu alanlarda kendilerini serbest hissetmelerinden kaynaklanmaktadır. Sosyal medya, internet tabanlı pek çok kanala sahiptir. Bloglar, video ve resim paylaşım siteleri, sosyal ağlar, microbloglar, wikiler, podcastler ve e-mailing başlıca sosyal medya kanallarıdır. İnsanlar bu alanlarda istedikleri şekilde çevreyle irtibat kurabilmektedir. Bu alanlar eğlence ve haberleşme için kullanıldığı gibi aynı zamanda başka iletişim alanlarında da kullanılmaktadır. Ticari ürün üreten ve pazarlamasını yapan işletmeler sosyal medya aracılığı ile hedef müşteri kitlelerine kolayca ulaşabilmektedir. Müşterinin uzağında olup da pazarladığı ürünü gösteremeyen satıcılar online ortamlarda ürünlerini her bölgeye ulaştırabilmektedir (Köksal ve Özdemir, 2013, 325-326) . Aynı şekilde sosyal medya aracılığı ile siyasi iletişim de yapmak mümkündür. Siyasi organların kendisi ya da partileri adına kullandıkları bu sosyal ağlardan anlık olarak insanlara ulaşmaları mümkündür. Karşılıklı bir etkileşimin olabildiği modern medya araçları sayesinde siyasiler de hedef kitlelerine kolayca ulaşabilmekte ve onların fikirlerini öğrenebilmektedir. Twitter en yaygın kullanılan sosyal medya uzamlarından biridir. Siyasal iletişim faaliyetlerinin yoğun olarak sürdürüldüğü çok yönlü bir mikroblogdur. Mikrobloglar, anlık mesajlaşma ve durum güncelleme gibi fonksiyonların tek bir yerde toplandığı sosyal medya uygulamalarıdır (Koçak 2012, 49; Keskin ve Sönmez, 2015, 348).

Sosyal medyanın bu kadar çabuk kabul edilip büyük bir çoğunluk tarafından bu kadar sık kullanılıyor

olmasının belki de en önemli sebebi sosyal medyanın geleneksel medyadan farklı olduğu bu yöndür. Geleneksel medyaya müdahale edemeyen kullanıcılar, sosyal medyada çıkan haberlere anında tepki belirtip yorumlar yapabilmektedir.

3.SİYASAL İLETİŞİMDE SOSYAL MEDYANIN KULLANIMI

Genellikle seçim dönemlerine indirgenen ve medya mesajları, lobicilik, konferans, kongreler, seminerler, sempozyumlar, siyasi partilerin düzenlediği toplantılar, miting, , elektronik posta, telefon, faks, rapor, broşür, afiş, , kitap, dergi, kurumsal gazete, broşür, fotoğraf, CD, ya da video gibi araç ve etkinliklerle gerçekleştirilen siyasal iletişim aslında toplumsam yaşamın her anını kapsamaktadır (Erdoğan, 1997, 190).Temelde iletişim üzerine kurulu olan seçim kampanyaları, son yıllarda dijital teknolojilerdeki değişiklikler nedeniyle değişmeye başlamıştır (Chadwick, 2014).

Sosyal ağlarda oluşan yenedünya sanal olarak adlandırılmaktadır ama toplum üzerindeki etkileri ve amaca ulaşmak açısından sonuçlarına göz önüne alındığında pekte sanal olmayan, gerçek etkiler doğuran alanlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Daha kısa anlatımla internet ile hayatımıza giren sosyal medya araçları sunulma ve kullanılmaları açısından sanal, ama etkileri bakımından gerçek olan ortamlardır. Küresel olarak bilgi ve fikir aktarımının yapılabildiği bu ağlar ile mekân kavramı yok olmuş insanlar istedikleri bilgi ve düşüncesi yeni medya kullanıcılarına kolayca aktarır hale gelmişlerdir (Babacan ve ark. 2011, 65). Kullanıcıları her geçen gün artan sosyal ağları siyasal iletişim için de kullanılmaktadır. Sosyal medya araçları ile siyasi partiler görüşlerini seçmenlerine ulaştırma imkânı bulmaktadırlar (Bayraktutan ve ark. 2012, 6). Modern demokrasilerde politikacılar üzerindeki en önemli güçlerin başında halktır. Bu nedenle halkın politikacıya ulaşması önemlidir. Sosyal medya bu durumu kolaylaştırmıştır. Sosyal medyanın güçlenmesine paralel olarak, politikacıların icraatlarından dolayı hesap verme süreleri kısalmış, fakat sorumlulukları çoğalmıştır (Çıldan vd, 2012, 3).

Özellikle 2000’li yılların ikinci yarısından itibaren büyük bir yaygınlık kazanan sosyal medya siyasal arenada bir propaganda aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Borins, 2011; Köseoğlu ve Al, 2013, 109) .Sosyal ağların siyasi alanda kullanılması ilk olarak Amerika Birleşik devletlerinde görülmüştür (Genel, 2012, 24). ABD Başkanlık seçimlerinde Barack Obama seçim kampanyası boyunca sosyal ağları rakibine göre çok daha etkili kullanmıştır (Borins, 2011, 92). Tabiki seçimlerin sonucunu sadece sosyal medya stratejilerine bağlamak yanlış olacaktır. Çünkü oy verme ediminde belirleyici birçok etken vardır. Sosyal medya bu etkenler içerisinde önemli bir değişkeni oluşturmaktadır. Fakat günümüzde bu ortamların yaygınlığı düşünüldüğünde siyasal kampanyalarda sosyal medyanın öneminin gittikçe arttığını söylemek mümkündür (Bayraktutan vd. 2014, 65). Dünyanın birçok yerinde siyasal kurumlar ve siyasal aktörler gerçekleştirdikleri iletişim çalışmalarında özellikle sosyal medya ortamlarından yararlanmaktadırlar. Çünkü sosyal medya siyasilere seçmenle karşılıklı iletişim kurma ve seçmen tepkilerini ölçümleme imkanı sağlayan tek kitle iletişim aracıdır (Onat ve Okmeydan, 2015, 84).

Son yıllarda “Wall Street” işgali, Londra isyanları ve Arap İsyanları gibi politik eylemlerde sosyal medya insanları örgütlemek, daha fazla kişiye ulaşmak ve iletişimi sağlamak için kullanılmıştır (Çıldan vd, 2012, 6). Yapılan araştırmalara göre Arap Baharı olarak adlandırılan halk hareketlerinden önce ve bu hareketler süresince başta Facebook olmak üzere, Twitter, Instagramve Youtube özellikle göstericiler tarafından kitleleri harekete geçirme ve hareketin dünya kamuoyuna duyurulmasında etkin birer araç olarak kullanılmıştır. Sosyal medya bu hareketlere meşruiyet kazandırma anlamında da birer propaganda aracı olmuştur (Szajkowski, 2011; Korkmaz, 2012; Köseoğlu ve Al, 2013).

Sosyal medya araçlarının siyasi alanda kullanılması sebeplerinden biri sosyal ağların iki yönlü iletişimi sağlayabilmesi sebebiyle imkânıdır. Televizyon, gazete, radyo gibi iletişim araçları tek yönlü olarak iletişim sağlarken yeni medya araçları siyasilerin halka halkın da siyasilere mesajlarını ulaştırabilecekleri alanlar olmasını sağlamıştır. Sosyal medya yüksek kullanıcı sayısı, hem bireysel hem de örgütsel haber ve enformasyonu ucuz yoldan yaygınlaştırabilme özelliği nedeniyle siyasal iletişimde oldukça tercih edilen alanlardan birine dönüşmüştür (Vasquez ve Velez 2011, 159; Keskin ve Sönmez, 2015, 348). Facebook, Twitter gibi mikrobloglar sadece politikacıların çok kişiye ulaşmalarını sağlamaz aynı zamanda halkla daha samimi paylaşımlar yapmalarına imkan vermektedir. Politikacılar hem kendileri ile ilgili düşüncelerini öğrenmekte hem de takipçilerini etkinliklere, toplantılara, yapılan

kampanyalara davet etme imkanı bulmaktadır (Vergeer et al., 2011; Bode and Dalrymple, 2014; Nulty vd, 2016, 430).

Ülke yönetimine aday olan siyasiler programlarını oluştururken halkın benimseyebileceği ve kabul edip kendilerine oy verebileceği fikirleri ortaya koymak istemektedir. Halk tarafından kabul görmeyen fikirler ile hareket eden siyasilerin oy alması ve iktidara gelmesi imkânsızdır. Siyasiler kendi fikirlerini halka sunarken sosyal ağlar vasıtasıyla halkında isteklerini öğrenme imkânı bulmakta ve oluşturdukları siyasi programlarını halkın isteğine göre şekillendirebilmektedirler. Günümüzde hemen hemen tüm siyasal aktörler tarafından kullanılan internetin bu alanda kullanılmasının iki farklı amacı vardır. Bunların ilki amaçlarını gerçekleştirmek ve kendilerini tanıtip bilgi vermek, ikincisi ise haber kaynağı olarak özellikle diğer siyasal aktörlerin mesajları hakkında bilgi almaktır. Batıda yapılan birçok araştırmada siyasal partilerin internet tabanlı siyasal iletişim çalışmaları ile geleneksel medyadaki egemen konumlarını pekiştirdikleri ortaya çıkmıştır (Aziz 2007, 63).

Facebook ve Twitter siyasal örgütlenmeler açısından örgütlenme pratiğinin yayılması ve seçmenin siyasal iletişim sürecine artık pasif alıcı olarak değil aktif olarak dahil olabilmesi açısından önemli alanlardır (Bayraktutan vd. 2014: 67). Özellikle Twitter kullanıcılarına enformasyon kaynaklarından aktarılan iletileri yeniden paylaşımına sokabilme, yorumlayabilme ve onlara hızlı biçimde cevap verebilme imkânları tanımaktadır. Bir tweeti “tekrar tweet etme” olarak adlandırılan retweet yapılarak orijinal tweet, takipçilerin takipçilerine ulaştırılabilmektedir. Böylece birbirine bağlı kullanıcılar arasında mesajın dolaşımı ve çok sayıdaki kişi tarafından görülmesi sağlanmaktadır. Bir mesajın retweet edilmesi, içeriğin beğenildiğini yansıtabildiği gibi kullanıcılar arasındaki ortak amaç ve değerlerin paylaşımına da katkı sağlamaktadır. Bu nedenlerle Twitter etkili bir enformasyon dağıtım ortamına dönüşmüştür (Kürkçü, 2017:318). Geniş kitlelere ulaşmak isteyen siyasiler için Twitter hem maliyetsiz olması hem de her bireye kolay ulaşılabilmesi açısından günümüzün en önemli siyasal iletişim araçlarından biri haline dönüşmektedir.

4.ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

4.1. Araştırmanın Amacı

İletişim kampanyalarında ve kamuoyu oluşturmada sıklıkla kullanılan sosyal medya paylaşımları kullanıcının siyasal duruş ve bakış açısına göre değişiklik göstermektedir. Bu çalışma çerçevesinde ise sosyal medyayı aktif olarak kullanan siyasi parti genel başkanlarının 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası yaptıkları paylaşımlarda kamuoyuna ve kendi tabanlarına verdikleri mesajların niceliksel ve söylemsel farklılıklarının tespiti amaçlanmaktadır.

4.2. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de partiler arasında yoğun siyasi rekabetin bilinmesinden hareketle Türkiye’yi ve kamuoyunu yakından ilgilendiren ve herkesin günlük yaşamına etki eden bir durum karşısında siyasal partilerin ve liderlerin verdikleri mesajlar önem arz etmektedir. Dünya görüşlerinde ve olaylara bakış açılarında farklılıkları olan liderlerin bu farklılıklarını 15 Temmuz Darbe girişimi konusunda da yansıtip yansıtmadığına bakılmaktadır.

4.3. Araştırmanın Hipotezi

Araştırmanın temel hipotezi, “Türkiye’deki siyasi parti genel başkanlarının 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası kamuoyunu bilgilendirmede Twitter’ı aktif kullandıkları ve Twitter’daki söylemlerinde darbe girişimine bakış açılarının farklı olduğu” dur.

4.4. Araştırmanın Yöntemi

15 Temmuz 2016 tarihinde İstanbul ve Ankara başta olmak üzere Türkiye’nin birçok yerinde gerçekleştirilen darbe girişi sonrası Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde grubu bulunan siyasal partilerin o tarihlerde genel başkanları olan Binali Yıldırım, Kemal Kılıçdaroğlu, Devlet Bahçeli ve Selahattin Demirtaş’ın resmi Twitter hesapları bu çalışmada incelemeye alınmıştır. 16 Temmuz ve 16 Ağustos aralığında bir ay süre boyunca yapılan paylaşımlar önce niceliksel içerik çözümlemesine tabii tutulmuş ve daha sonra söylem çözümlemesine başvurulmuş ve incelenmiştir.

Niceliksel içerik çözümlemesinde siyasal partilerin genel başkanlarının resmi hesaplarında verileri kayıt

altına alınan güne kadar toplam atılan tweet sayısı, takipçi ve takip edilen kişi sayısı ile 16 Temmuz–16 Ağustos tarihleri arasında takipçileri ile paylaşılan kaç tweet olduğu ve tweetlere takipçiler tarafından kaç yanıtlanma sayısı, retweet ve beğeni sayısı geldiği incelenmiştir. Bu veriler tek tek tablo halinde sunulmuştur.

Söylem çözümlemesinde ise incelemeye alınan hesapların 16 Temmuz – 16 Ağustos tarihleri arasında paylaştıkları iletiler ele alınmıştır. Tüm hesaplar ayrı ayrı ele alınarak 15 Temmuz Darbe Girişiminden bir gün sonra olan 16 Temmuz günü olayla ilgili ilk andan itibaren başlamak üzere bir ay boyunca atılan tweetler söylem çözümlemesi ile incelenmiştir. Teun A. Van Dijk eleştirel söylem çözümlemesi modelinden yararlanılmıştır. Van Dijk, iletileri sentaktik ve semantik olmak üzere iki türde ele almaktadır. Sentaktik çözümlemede, metninde kullanılan cümlelerin gramatik yapılarına bakılmakta, semantik çözümlemede ise sözcüklerin, cümlelerin, kısaca bütün söylemin anlamı üzerinde durulması öngörülmektedir.

Araştırmada makro ve mikro çözümlemeden yararlanılmıştır (Özer, 2001:83). Çözümlemeler cümle üzerinden değil de tweet üzerinden yapılmıştır. Atılan tweetlerde makro çözümleme olarak cümle yapısı, ana olay, ardaalan ve bağlam bilgisi, olayın taraflarının değerlendirmeleri ve fotoğraflar ele alınmıştır. Mikro çözümlemede ise tweetlerde kullanılan sözcüklerin cümlelerinin basit/ karmaşık, aktif/pasif yapılarına bakılmış, sözcük seçimlerine bakılarak sosyal aktörler hakkındaki temel inanç ve ideolojiler ortaya konulmaya çalışılmış ve ardı ardına gelen cümleler arasında oluşturulmaya çalışılan nedensel, işlevsel ve referansal ilişkiler ortaya çıkarılmak istenmiştir. Bu yöntemin seçilmesinin nedeni siyasi parti genel başkanların gönderdikleri tweetler arasındaki söylemsel benzerlik ya da farklılıkları bulmaktır. Çözümlemede paylaşımlarda kullanılan dil ve bunun görseller ile desteklenmesi uyumuna bakılıp bir bütün olarak değerlendirilmiştir. İletilerde 15 Temmuz darbe girişiminin nasıl adlandırıldığına ve girişimin değerlendirilmesine bakılmıştır. Çözümleme yapılırken paylaşımlar tek tek ele alınmamış, bunun yerine ilk paylaşımlarda gösterilen duruşun ve tanımlamanın analizi yapıldıktan sonra devam eden iletilerde hâkim olan söylemin ne üzerine kurulduğu irdelenmiştir.

4.5. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Türkiye'deki siyasi partilerin genel başkanları oluştururken, örneklem olarak da TBMM'de gurubu bulunan 4 siyasi partinin genel başkanı seçilmiştir. Bu kişilerin resmi Twitter hesapları 16 Temmuz – 16 Ağustos tarihleri arasında bir aylık süre zarfında niceliksel içerik çözümlemesi ve söylem çözümlemesi ile ele alınmıştır.

4.6. Sınırlılıklar

Çalışma sadece 16 Temmuz – 16 Ağustos tarihleri arasındaki resmi Twitter hesapları ile sınırlı tutulmuştur. . Bu süre aralığında siyasi parti genel başkanlarının takipçileri ile paylaşılan iletileri ele alınmıştır.

4.7. Verilerin Toplanması

Araştırmada incelemeye tabi tutulan veriler Adalet ve Kalkınma Partisi genel başkanı Binali Yıldırım, Cumhuriyet Halk Partisi genel başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, Milliyetçi Hareket Partisi genel başkanı Devlet Bahçeli ve Halkların Demokratik Partisi genel başkanı Selahattin Demirtaş'ın resmi Twitter hesaplarından alınmıştır. Hesaplarda toplam atılan tweet sayısı, takipçi ve takip edilen kişi sayısı 4 Nisan 2017'de, 16 Temmuz – 16 Ağustos tarihleri arasında atılan tweet sayısı ile tweetlerin yanıtlanma sayısı, retweet ve beğeni sayısı ise 05 – 10 Nisan 2017 tarihleri arasında kayıt altına alınmıştır.

4.8. Verilerin Çözümü (Siyasi Partilerin Genel Başkanlarının Resmi Twitter Hesaplarının Çözümlemesi)

Çalışmada mecliste grubu bulunan dört siyasi partinin o dönemki genel başkanlarının Twitter hesaplarının çözülmesi biçimi aşağıdaki gibidir.

4.8.1. Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Binali Yıldırım'ın Resmi Twitter Hesap Verileri

Tablo 1. Binali Yıldırım'ın Resmi Twitter Hesap Verileri

GENEL TOPLAM			16 TEMMUZ – 16 AĞUSTOS			
ATILAN TWEET	TAKİPÇİ SAYISI	TAKİP EDİLEN	ATILAN TWEET	YANITLANMA SAYISI	RETWEET SAYISI	BEĞENİ SAYISI
3.976	694.000	4	314	14.827	450.845	786.214

Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Binali Yıldırım sosyal medyayı aktif olarak kullanan siyaset adamlarından biridir. Yıldırım, verilerin kaydedildiği güne kadar resmi Twitter hesabından 3 bin 976 adet paylaşımda bulunmuştur. Yıldırım'ın takipçi sayısı 694 bin, takip ettiği kişi sayısı ise 4 kişi olarak kaydedilmiştir. 16 Temmuz – 16 Ağustos tarihleri arasında paylaşılan 314 iletiye takipçileri tarafından 15 bin 827 yanıt, 450 bin 845 retweet, 786 bin 214 ise beğeni gelmiştir.

Yıldırım'ın 15 Temmuz darbe girişimine karşı attığı ilk tweet girişimin yaşandığı 15 Temmuz günü genel anlamda 'demokrasiyi' savunan ve kararlılığı ifade eden "Vatandaşlarım bilsin ki demokrasiye zarar verecek hiçbir faaliyete izin verilmeyecek." paylaşımı olmuştur. Sadece spot cümlelerden vatandaşları bilgilendirme ve mesajlar vermek için yapılan paylaşımlarda Yıldırım, ana olayın temasını 'demokrasiye ve milli iradeye' karşı yapılmış bir 'kalkışma' olarak adlandırmıştır. Girişimi gerçekleştiren tarafla ilgili genel ifadeler kullanmaktan kaçınan Yıldırım, 'TSK'nın emir komuta silsilesi içinde gerçekleştirilen bir olay değil' 'Ordu içerisinde bir grubun kalkışmasıdır' sözleri ile kamuoyuna bilgilendirmede bulunmuştur.

"Cumhurbaşkanımız: Türkiye bu tür ayaklanmalarla ucuza satılacak bir ülke değildir ve Pensilvanya'dan da yönetilecek bir ülke de değildir." Halkı sokaklar, meydanlara davet ederek girişime karşı durmalarını isteyen Yıldırım, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın konuşmalarından alıntı yaparak 'Pensilvanya'dan da yönetilecek bir ülke de değildir.' sözleri ile girişimi gerçekleştiren tarafı takipçileri ile paylaşmıştır. Yıldırım, incelemeye alınan tarih aralığında sıklıkla 'milli irade, demokrasi, milletin gücü tankın gücünü yenmiştir, milli birlik, beraberlik ve hesap sorulacak' ifadelerini kullanarak kamuoyuna mesajlarını iletmiştir. Paylaşımlar ağırlıklı olarak Yıldırım'ın kendi ifadelerinin yanında Cumhurbaşkanı, Meclis Başkanı ve Türk Silahlı Kuvvetleri komutanlarının ifadelerinden oluşan spot cümleler ile yapılmıştır.

Paylaşımların sunumunda fotoğraf kullanımı girişim esnasında saldırıya maruz kalan devlet kurumları, şehit cenazeleri, yaralı ziyaretleri ve demokrasi nöbetlerinden paylaşımlar ile desteklenmiştir. Makro yapı çözümlemeye ele aldığımız fotoğraflar faktörü Yıldırım'ın iletlerinde olayın anlatımı üzerinde etkili olmuştur.

Paylaşımların tematik yapı incelemesinde 15 Temmuz darbe girişimi TSK içerisinde bir grup 'paralel terör örgütü FETÖ' tarafından 'Türk milletine, milli iradeye, demokrasiye ve vatana' yapılmış bir 'kalkışma/darbe' olarak kurgulanarak girişimi gerçekleştiren taraf ve hedefi açıkça belirtilmiştir.

Girişimle ilgili süreç ayrıntılar ile birlikte ve kimin, niçin, neye karşı yapıldığı gibi çeşitli enformasyonlar kullanılarak takipçiler ile paylaşılmıştır. Olayın kurgusunda girişimi gerçekleştiren taraf ile ilgili genelleştirme yapılmamış ancak hedef genelleştirme yapılarak sunulmuştur. İletilerde yer alan metinler ve görseller olayın ana temasını anlatmada yeterli olmuştur.

"Türkiye'nin birliğini bozmaya yönelik kalkışmaya, demokrasi nöbeti tutarak gerekli dersi veren bu yüce milletin adı Türk milletidir." (15 Temmuz) "Bunlar her şeyi hesap ettiler ama bir şeyi unuttular. O da bu ülke sevdalısı Başkomutan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dır." (16 Temmuz) "Halkın gücü karşısında tankın gücü hiç birşey yapamamıştır, iman gücü isyan gücünü yenmiştir." (22 Temmuz) "Silahlı bir darbe girişimi milletimizin direnciyle, Hükümetimizin ve Cumhurbaşkanımızın dirayetiyle

başarısız hale getirildi.” (25 Temmuz) “Tehlike bitmiş denemez. Bu yapı düşünüldüğünden çok daha derin bir yapıdır. Tamamen bu riskin ortadan kalkması biraz zaman alacaktır.” (1 Ağustos) “Bu darbe, milletin dik durması, demokrasiden yana tavır koyması ve milletin geleceğine sahip çıkmasıyla birlikte başarısızlığa uğramıştır.” (5 Ağustos)

Paylaşımların şematik yapı incelemesinde ana olayın sunumu Türk Silahlı Kuvvetleri başta olmak üzere çeşitli devlet kurumlarında örgütlenerek devlet içinde ‘paralel devlet’ yapılanması olarak dile getirilmiştir. Olay Türkiye’nin birliğini ve bütünlüğünü bozmaya yönelik milli iradeye ve milletin canına kast eden bir darbe girişimi olarak sunulmuştur. Yıldırım’ın paylaşımlarında “Halkın gücü karşısında tankın gücü hiç bir şey yapamamıştır, iman gücü isyan gücünü yenmiştir.” ve “Bu darbe, milletin dik durması, demokrasiden yana tavır koyması ve milletin geleceğine sahip çıkmasıyla birlikte başarısızlığa uğramıştır.” ifadelerinden de açıkça dile getirdiği gibi darbe girişimi milletin duruşu ile amacına ulaşamadığını, başarısızlıkla sonuçlandığını görülmektedir.

“Kalkışmacılar, paralel terör örgütü çeteleri mağlup olmuştur. Bu darbe kesinlikle başarısızlıkla sonuçlanmıştır.” (17 Temmuz) “Darbenin Fetullah Gülen tarafından planlandığını biliyoruz ama kapasitesi bunu planlamaya yeter mi, soru bu. Bunun bir üst akli mutlaka var” (2 Ağustos) “Sn. Gen.Kur.Bşk. Akar: “Fetullahçı terör örgütü milletimize bu rezaleti yaşatmış, TSK’nın şerefle dolu geçmişine kara bir leke sürmüştür.” (7 Ağustos) “Cumhurbaşkanımız @RT_Erdogan: “Sadece bu ihaneti gerçekleştirenleri değil onların arkalarındaki güçleri de çok iyi değerlendirmeliyiz.” (8 Ağustos)“Pensilvanya’daki terörist başı için hala delil delil diyenler, Türk milletinin talebini gördü.” (9 Ağustos)

Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Binalı Yıldırım, 15 Temmuz’u bir ‘isyan’ gücü ve şiddete başvurularak gerçekleştirilmek istenen girişim olarak aktarmıştır. Girişime karşı duran vatandaşların ise ‘iman’ gücü ve vatan sevgisi ile girişimi bertaraf ettiği paylaşım metinlerinde işlemiştir.

Olayın ardalan etkisinde ‘ülke birliği ve milli idare’ olduğu birçok kez dile getirilmenin yanında girişimi gerçekleştirenlerin dış güçler ile bağlantılı olduğu, başka ülkelerden kumanda edildiği paylaşımlarda işlenen diğer bir faktör olmuştur. Fetullah Gülen’in Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşadığı yer olan Pensilvanya darbe girişiminin kaynağı olarak gösterilmiş ancak ‘Fetullahçı terör örgütünün’ bu girişimi gerçekleştirmeye kapasitesinin yetmeyeceği belirtilerek ‘üst akıl’ vurgusu yapılmıştır. Olayın yaşanma nedeni bir darbeden öte ülke bütünlüğü olduğu teması ağırlıklı olarak kullanılmıştır.

Yıldırım’ın 16 Temmuz günü darbe girişiminden önce adı Boğaziçi Köprüsü olan bugünkü adı 15 Temmuz Şehitler Köprüsü’nden fotoğraflı bir tweet paylaşımında bulunmuştur. “Vatandaşlarımız meydanları boş bırakmasın. Emin oluncaya kadar meydanlarda kalmaya devam etsinler” sözleri ile paylaştığı bu ileti girişime kaynaklık edecek ilk verilerden biridir.

Kaynak sunumunu daha çok görseller üzerinden sunan Yıldırım, girişimin tarafları olan kurumların ilgili kişilerinin sözlerinden alıntılar paylaşarak ta 15 Temmuz girişimine kaynak gösterilebilecek sunumlar yapmıştır. Bunlar ağırlıklı olarak TSK komutanları olmuştur.

Olayın tarafı olarak gösterilen TSK, kurum olarak genelleştirme yapılmadan, kurum içerisinden ‘bir grup’ olarak değerlendirilmiştir. Girişimi gerçekleştiren kişi ve kişiler ise ‘terörist, hain, ihanet etmiş ve aklını başka yerlere kiraya vermiş’ odaklar olarak gösterilmiştir. Darbeye karşı duran, engellenmesinde mücadele eden vatandaşlar, Cumhurbaşkanı Erdoğan, siyasi partiler ve medya kuruluşları ise ‘ülke için, vatan için, demokrasi için canını ortaya koyan, dik duran, demokrasiden ve birlikten yana olan’ odaklar olarak değerlendirilmiştir.

“Cumhurbaşkanımız: Yargı, bu hareketleri yapanlara karşı şu anda tutuklama kararlarını vermiş durumda.” (15 Temmuz) “Rütbesi ne olursa olsun, bu kalkışmayı yapanlar haindir. Hainin de rütbesi olmaz.” (16 Temmuz) “15 Temmuz akşamına kadar o kahramanlar sizin çocuklarıydı, şimdi artık tüm o şehitler bizim Türk milletinin çocuklarıdır.” (29 Temmuz) “Milletimiz tüm renkleriyle, farklılıklarıyla milli iradeye, hukuk devletine hep birlikte sahip çıktı.” (1 Ağustos)

İletiler mikro yapı incelemesinden olan sentaktik yapı çözümlemesi ile ele alındığında bütün paylaşımlar için genel bir değerlendirme yapmak mümkün olmamıştır. Ancak örnek paylaşımlardan cümlelerin nasıl kurulduğunu, öznenin nasıl konumlandırıldığı analiz edilmektedir. İncelemede girişimi gerçekleştiren tarafın edilgen yapı ile sunulduğu görülmektedir. Diğer taraftan girişime karşı duran, gerçekleşmesini engelleyen taraf ise etken yapıda gösterilmiştir. 15 Temmuz girişimine kalkışan ‘hainler’ hukuk dışı faaliyette bulunan, buna karşı çıkan ‘millet’ ise hukuk devletine sahip çıkan ‘kahraman’ kişiler olarak aktarılmıştır.

Genelkurmay Bşk. V. Org. Dündar: “Devleti ve milletiyle el ele veren Türkiye bu darbe girişimini akamete uğratmıştır. “ (16 Temmuz) “Kızılay'a ineceğiz. Dünyaya, dosta, düşmana yüce Türk milletinin bağımsızlık sevdasını, bağımsızlık aşkını en iyi şekilde haykıracağız.” (16 Temmuz) Cumhurbaşkanı Erdoğan: “Bu silahlı kuvvetler bizimdir, paralel yapının değildir. Bu kardeşiniz de silahlı kuvvetlerin başkomutanıdır.” (16 Temmuz) “Büyük bir felaketin eşliğinden döndük, yapmamız gereken çok iş var. Bunlardan sonra geçmişe dönük ne yanlış yapıldı, öz eleştirisini yapacağız”. (2 Ağustos)

Bölgesel uyum çözümlemesi ile incelendiğinde paylaşımlar daha çok nedensel ilişkiye dayandırılarak takipçiler ile paylaşılmıştır. Cümle yapıları arasındaki nedensel ilişkiler girişimi gerçekleştiren tarafın yaptıkları ve oluşturduğu tehdit üzerinden devlet organlarının ve vatandaşların buna karşı göstereceği tavır ile oluşturulmuştur. Örnek paylaşım metinlerinde de görüldüğü üzere yapılanlar ve yapılması gerekenler nedenleri ile açıklanmıştır.

“Tankların önüne çıkarak hayatını ülke, bayrak ve bağımsızlık için veren bütün şehitlerimizi rahmet ve şükranla anıyorum.” (16 Temmuz) “Milletin olduğu yerde illet olmaz. Millet ben buradayım dedi, meydandayım dedi, bu çapulcular gelsin karşılarında biz varız dedi.” (18 Temmuz) “Türkiye intikamla hareket etmez. İntikam yerine adaletle davranılacak, ancak dökülen kan hesap sorulmadan kalmayacak.” (22 Temmuz) “Bu darbe, milletin dik durması, demokrasiden yana tavır koyması ve milletin geleceğine sahip çıkmasıyla birlikte başarısızlığa uğramıştır.” (5 Ağustos)

Binali Yıldırım’ın, 15 Temmuz günü ve devam eden bir aylık süre zarfında yaptığı paylaşımlar incelendiğinde ‘milli idare, bayrak, bağımsızlık, demokrasi, halkın gücü, hesap sorma, darbe, kalkışma, hain, paralel yapı’ sözcüklerinin en sık tercih edilen sözcükler olduğu görülmüştür. Milli birlik ve beraberliği vurgulayan bir söylem tercih eden Yıldırım, vatandaşların bağımsızlığa ve demokrasiye sahip çıkmak için sokakları, meydanları teslim aldığını ve sorumlulardan hesap sorulacağını da vurgulamıştır.

Yıldırım, paylaşımlarında olaya tanıklık edecek görseller, çeşitli devlet büyüklerinden ve komutanlardan alıntılar yaparak ve girişim sonrası yaşananlar hakkında sayısal verilere yer vererek iletilerin etkisini ve inandırıcılığını güçlendirmiştir. Şehit cenazeleri, halkın meydanlarda toplanması ve özellikle TSK komutanlarının olayın askeri boyutunu aktaran sözleri ile girişim farklı açılardan kamuoyuna aktarılmıştır. Darbe girişiminde 208 şehidin olduğu, darbecilerden 24 kişinin ölü, 50’sinin yaralı olduğu, 7271 kişi hakkında işlem yapıldığı, çeşitli kurumlarda binlerce kişinin görevden alındığı da Yıldırım’ın hesabında takipçiler ile paylaşılmıştır. Yıldırım’ın Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli’yi ziyaret etmesi ve bunların fotoğraflarını paylaşması da tüm siyasi partiler ile parti farkı gözetmeksizin darbeye karşı durulduğu söylemini güçlendiren bir faktör olmuştur.

4.8.2. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu’nun Resmi Twitter Hesap Verileri

Tablo 2. Kemal Kılıçdaroğlu’nun Resmi Twitter Hesap Verileri

GENEL TOPLAM			16 TEMMUZ – 16 AĞUSTOS			
ATILAN TWEET	TAKİPÇİ SAYISI	TAKİP EDİLEN	ATILAN TWEET	YANITLANMA SAYISI	RETWEET SAYISI	BEĞENİ SAYISI

2.832	4.3 MİLYON	8.910	15	5.540	26.261	78.480
-------	---------------	-------	----	-------	--------	--------

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun resmi Twitter hesabı incelemesinde bugüne kadar toplamda 2 bin 832 iletiyi takipçileri ile paylaşmıştır. Kılıçdaroğlu'nu takibe alan kişi sayısı 4,3 milyon, takip ettiği kişi sayısı ise 8 bin 910 kişi olarak kayıt altına alınmıştır.

16 Temmuz ile 16 Ağustos tarihleri arasında ise Kılıçdaroğlu toplam 15 tweet paylaşımında bulunmuştur. Bu 15 paylaşımına takipçiler tarafından 5 bin 540 yanıt, 26 bin 261 retweet ve 78 bin 480 beğeni sayısı gelmiştir.

16 Temmuz günü Kemal Kılıçdaroğlu'nun ilk paylaşımı 'Bu ülke darbelerden çok çekmiştir. Aynı sıkıntıların yeniden yaşanmasını istemiyoruz.' olmuştur. Kılıçdaroğlu'nun bu sözlerinden 15 Temmuz Darbe Girişiminin ana temasını 'darbe' olarak adlandırdığı görülmektedir.

'Cumhuriyete ve demokrasimize sahip çıkıyor; inancımızı eksiksiz bir şekilde koruyoruz.' Kılıçdaroğlu'nun 16 Temmuz günü takipçiler ile paylaştığı bu iletide 'cumhuriyete ve demokrasimize sahip çıkıyoruz' sözleri ile girişimi 'cumhuriyet ve demokrasiye' yapılan bir saldırı olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

'Herkes çok iyi bilmelidir ki Cumhuriyet Halk Partisi, Parlamenter demokrasimizin vazgeçilmezi olan yurttaşlarımızın özgür iradesine bağlıdır.' sözleri ile Kılıçdaroğlu'nun girişimin karşısında olduğu açıkça görülmektedir.

Kılıçdaroğlu'nun 1 ay boyunca devam eden paylaşımlarından girişimin neye karşı yapıldığı anlaşılmakta ancak kimler tarafından yapıldığına dair herhangi bir enfomasyona yer verilmemektedir. 5 Ağustos tarihinde Kılıçdaroğlu'nun 'Ülke birliğine kast edenlere karşı durabilmek darbeye verilecek en güzel cevaptır...' sözleri ile 15 Temmuz darbe girişiminde hedefin 'ülke birliği' olduğu mesajı verilmektedir.

İncelemede Cumhuriyet Halk Partisi lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun paylaşımlarında fotoğraf kullanılmadığı görülmüştür. Bunun yerine mesajlar metinler üzerinden verilmiştir.

Paylaşımların şematik yapı incelemesinde ana olayın sunumu 'cumhuriyet ve demokrasi değerlerine, ülkenin birliğine kast edilen bir darbe girişimi' olarak kamuoyuna aktarılmıştır. Girişimin nasıl sonuçlandığına dair veri kullanımı tercih edilmemiştir. İncelemede olayın ardaalan ve bağlam etkisine yer verilmediği saptanmıştır. Girişimin neden yaşandığına dair veri paylaşılmamıştır. İletilerde olaya kaynaklık edecek veri paylaşımı yapılmamıştır. Olayın tarafları cumhuriyet, demokrasi ve parlamenter sistemin değerleri ve 'ülke birliğine kastedilen...' ifadeleri ile de 'ülke' diğer bir taraf olarak sunulmuştur. Cumhuriyetin kurucu değerlerinin ülkenin birliği için gerekli olduğu değerlendirilmesi takipçileri ile paylaşılmıştır.

'Er ve erbaşları linç etmek bilinçsiz ve canice bir davranıştır...' paylaşımında Kılıçdaroğlu olaya taraf olarak sunduğu 'erlerin' haksızlığa uğradığını, 'linç edilmek' istendiği değerlendirilmesinde bulunmuştur. 'Ülke birliğine kastedenlere karşı durabilmek darbelere verilecek en güzel cevaptır. 7 Ağustos'ta Demokrasi ve Şehitler Mitingi'nde olacağım.' (5 Ağustos) 'Diktaya, baskıya ve adaletsizliğe karşı demokratik ortamlarda mücadele etmeliyiz! Darbenin huzur ve adalet getirdiği görülmemiştir.' (20 Temmuz)'Tarih, CHP'nin demokrasi için verdiği bedellerle doludur. Demokrasiye sahip çıkıp, her türlü dayatmaya karşı durmak her CHP'linin görevidir!' (20 Temmuz) '...Gariban erleri canice linç edenler de darbeciler gibi yargılanmalıdır!' (20 Temmuz) 'Herkes çok iyi bilmelidir ki Cumhuriyet Halk Partisi, Parlamenter demokrasimizin vazgeçilmezi olan yurttaşlarımızın özgür iradesine bağlıdır.' (16 Temmuz)

Sentaktik çözümlemede paylaşımları bir bütün olarak ele almak olanaksız olduğundan örnek paylaşımlar üzerinden bir inceleme yapılmıştır. Kılıçdaroğlu'nun cümle yapılarında ve öznenin

konumlandırmasında ‘ Ülke birliğine kastedenlere karşı durabilmek darbeye verilecek en iyi cevaptır...’ sözleri ile ‘ülke birliğine kastedenler’ edilgen olarak gösterilmiştir.

20 Temmuz paylaşımında ise ‘...Gariban erleri canice linç edenler de darbeciler gibi yargılanmalıdır!’ darbe girişimine karşı duran grup edilgen, bu girişim dâhilinde görülen grup ise etken olarak sunulmuştur.

‘Diktaya, baskıya ve adaletsizliğe karşı demokratik ortamlarda mücadele etmeliyiz!’ paylaşımına bakıldığında ise girişime karşı duran taraf etken yapıyla verilmiştir. ‘Herkes çok iyi bilmelidir ki Cumhuriyet Halk Partisi, Parlamenter demokrasimizin vazgeçilmezi olan yurttaşlarımızın özgür iradesine bağlıdır.’ 16 Temmuz iletisinde de Cumhuriyet Halk Partisi etken olan taraf olarak sunulmuştur.

Kılıçdaroğlu’nun paylaşımlarını mikro yapı çözümlenmesinde bölgesel uyum nedensel, işlevsel ve referansal ilişkiye dayalı bir sunum söz konusudur. Tarih, CHP’nin demokrasi için verdiği bedellerle doludur. Demokrasiye sahip çıkıp, her türlü dayatmaya karşı durmak her CHP’linin görevidir!’ örnek paylaşımında tarih referans gösterilerek Cumhuriyet Halk Partisi’nin 15 Temmuz girişimine neden karşı olduğu Cumhuriyet Halk Partisi’nin demokrasi için verdiği bedeller ile açıklanmıştır.

‘Ülke birliğine kastedenlere karşı durabilmek darbelere verilecek en güzel cevaptır. 7 Ağustos’ta Demokrasi ve Şehitler Mitingi’nde olacağım.’ Kılıçdaroğlu bu paylaşımında da 7 Ağustos Demokrasi ve Şehitler Mitingi’nde olmasının sebebini ‘ülke birliğine kastedenlere karşı bir cevap vermek’ ile açıklamıştır. ‘CHP, her zaman halkın sesine kulak vermiştir. Ülkemizin geleceği için, Yenikapı’da Cumhuriyetimizi ve tam demokrasiyi savunacağım!’ örneğinde de Kılıçdaroğlu’nun Yenikapı’da olmasını ‘halkın sesine kulak vermesi’ ile açıklaması işlevsel ilişki yapısında değerlendirilmiştir.

Kılıçdaroğlu, toplamda attığı 15 tweette sıklıkla kullandığı sözcükler ‘demokrasi’ ‘cumhuriyet’ ‘dikta’ ve ‘darbe’ sözcükleri olmuştur. Kılıçdaroğlu’nun paylaşımlarda Cumhuriyet Halk Partisi ‘demokrasi ve cumhuriyeti’ savunan, bu değerlere sahip çıkan ve ‘darbelere’ ‘diktaya’ karşı duran, bunun için bedel ödeyen siyasi parti olduğu mesajı kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Paylaşımların retoriğini güçlendirmek adına Cumhuriyet Halk Partisi’nin kendi tarihinden örnekler verilmiştir. Bunun dışında paylaşımların retoriğini güçlendirecek verilere rastlanmamıştır.

‘Er ve erbaşları linç etmek bilinçsiz ve canice bir davranıştır. Gariban erleri canice linç edenler de darbeciler gibi yargılanmalıdır!’ Kılıçdaroğlu’nun darbe girişimine karıştıkları iddiası ile gözaltına alınan ‘er ve erbaşlar’ için kullandığı ifadeler ile ‘adil’ ve ‘adaletli’ olma vurgusu yapılmıştır.

4.8.3. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin Resmi Twitter Hesap Verileri

Tablo 3. Devlet Bahçeli’nin Resmi Twitter Hesap Verileri

GENEL TOPLAM			16 TEMMUZ – 16 AĞUSTOS			
ATILAN TWEET	TAKİPÇİ SAYISI	TAKİP EDİLEN	ATILAN TWEET	YANITLANMA SAYISI	RETWEET SAYISI	BEĞENİ SAYISI
4.165	3.22 MİLYON	-	21	6.668	55.211	368.326

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli de çalışma kapsamında incelemeye alınan liderlerden biridir. Sosyal medyayı aktif olarak kullanan Bahçeli’nin kişisel hesabında toplamda 4 bin 165 ileti olduğu saptanmıştır. Bahçeli’yi takip eden kişi sayısı 3.22 milyon olarak kaydedilmiştir. Bahçeli’nin takip ettiği kişi yoktur.

16 Temmuz – 16 Ağustos arasında 21 tweet atıldığı görülmüştür. Bahçeli'nin bu 21 paylaşımı takipçileri tarafından 6 bin 668 yanıtlanma, 55 bin 211 retweet ve 368 bin 326 beğeni sayısı ile karşılık bulmuştur.

MHP lideri Bahçeli 15 Temmuz Darbe Girişimine ilişkin ilk paylaşımını 3 Ağustos günü 'Hayırlı akşamlar.' sözleri ile yapmıştır. Bahçeli 30 günlük süre boyunca yaptığı 21 paylaşımın hepsini 3 Ağustos tarihinde yapmıştır. Bu tarih dışında başka bir gün paylaşım yapılmamıştır. Bahçeli'nin 'Hayırlı akşamlar.' ifadeleri ile başlayan paylaşımından sonra 'Üzerine bastığımız, ruh ve kanımızla mühürleyip sırrına erdiğimiz aziz vatan coğrafyası tarih boyunca pek çok ihanet gördü. Halen de görüyor.' sözlerini içeren bir paylaşım yapmıştır. Bahçeli bu tweeti ile ana olayın temasını 'aziz vatan coğrafyasına' yapılmış bir 'ihanet' olduğunu takipçileri ile paylaşmıştır.

'Şunu açıklıkla söyleyeyim ki, 15 Temmuz FETÖ saldırısı kadar bu milleti, bu devleti hiçbir ihanet ve rezalet sarsmadı, sallamadı.' '15 Temmuz'da, Çanakkale'de yarım kalan batıl hesap görülmek istendi. 15 Temmuz'da Milli Mücadele'yi hazmedemeyenler tekrar şanslarını denedi.' 'Çok şükür, FETÖ Türk milletinin iradesine çarptı, Türkiye'nin kuvvet ve kudretiyle paramparça edildi. Millet zalime korkusuzca direndi.' Bahçeli'nin devam eden paylaşimleri tematik yapı çözümlemesi ile incelendiğinde girişimi gerçekleştiren tarafın 'FETÖ' olduğu açıkça dile getirilmiştir. Bahçeli'ye göre 'ihaneti' gerçekleştirenlerin hedefinde 'Milli Mücadele' vardı ve bunu engelleyen de 'Türk milleti' olmuştur.

'Çanakkele'de yarım kalan batıl hesap görülmek istendi' '...bu devleti hiçbir ihanet ve rezalet sarsmadı, sallamadı.' ifadelerini tercih eden Bahçeli, 15 Temmuz Darbe Girişimi üzerinden genelleme yaparak ana olayın kurgusunun bir 'düşman işgali' olarak takipçilerine aktarmıştır.

Makro yapı çözümlemede Bahçeli'nin paylaşımalarında fotoğraf kullanmayı tercih etmediği, bunun yerine metinlerden oluşan mesajlar ile görüş ve düşüncelerini takipçilerine ulaştırmayı tercih ettiği görülmektedir.

'15 Temmuz'da, Çanakkale'de yarım kalan batıl hesap görülmek istendi. 15 Temmuz'da Milli Mücadele'yi hazmedemeyenler tekrar şanslarını denedi.' 'Fesat dağıtıldı, işbirlikçiler yanıldı, hıyanet milletimizin yüksek inanmışlığı karşısında adeta yerin dibine gömüldü.' Şematik yapı çözümlemede Bahçeli'nin ana olayı 'Çanakkale'de yarım kalan hesap' olarak sunduğu görülmektedir. Olay 'Milli Mücadele'yi hazmedemeyenlerin tekrar şanslarını denemesi' ve bu denemenin 'Türk milletinin iradesine çarpması' olarak aktarılmıştır.

MHP lideri Bahçeli, 'Türkiye'nin kuvvet ve kudretiyle paramparça edildi. Millet zalime korkusuzca direndi.' 'hıyanetin yerin dibine gömüldüğü' ifadeleri ile 15 Temmuz girişiminin başarısızlıkla sonuçlandığını takipçileri ile paylaşmıştır.

'15 Temmuz'da, Çanakkale'de yarım kalan batıl hesap görülmek istendi. 15 Temmuz'da Milli Mücadele'yi hazmedemeyenler tekrar şanslarını denedi.' '3 Ağustos tarihinde Bahçeli'nin takipçileri ile paylaştığı bu iletide olayın ardalan ve bağlam etkisi açık bir şekilde aktarılmıştır. Paylaşımlarda Çanakkale Zaferi'nin örnek gösterilmesi Bahçeli'ye göre 15 Temmuz'un uzun yıllar planlanmış, beklenilmiş ve birçok ülkenin Türkiye'ye karşı düşmanca yaklaşımından kaynaklı bir girişim olduğu anlaşılmaktadır.

'Şehitlerimiz müsterih, milletim emin olsun; bizim vazgeçecek ne bir çakıl taşımız, ne de teröristlere bırakılacak bir ülkemiz vardır.' Bahçeli bu ifadelerinde 'teröristler' olarak nitelendirdiği grubun hedefinde 'ülke' olduğunu vurgulamıştır. 'Bizim kanımız vatan için tozar, bizim varlığımız millet için coşar. Hiçbir çılgın, hiçbir alçak ve kiralık terör örgütü önümüzde duramaz.' 'Türk milleti nice felaket ve musibeti göğüsledi. Nice acıyı püskürtüp, nice saldırıları defetti. Ama kutlu varlığından hiç ödün vermedi.' 'Şunu açıklıkla söyleyeyim ki, 15 Temmuz FETÖ saldırısı kadar bu milleti, bu devleti hiçbir ihanet ve rezalet sarsmadı, sallamadı.'

Milliyetçi Hareket Partisi lideri Bahçeli, 15 Temmuz girişimini genelleştirme yaparak olayın taraflarından birini 'Türkiye ve Türk milleti' olarak nitelendirmiştir. Girişimi gerçekleştiren taraf olarak

ise ‘FETÖ’ ‘kiralık terör örgütü’ ve ‘düşmanlar’ olarak gruplandırmıştır. ‘Bizim kanımız vatan için tozar, bizim varlığımız millet için coşar. Hiçbir çılgın, hiçbir alçak ve kiralık terör örgütü önümüzde duramaz.’ paylaşımı ile 15 Temmuz Darbe Girişimini gerçekleştirenlerin amaçlarına ulaşamayacağı değerlendirilmiştir.

‘15 Temmuz’da, Çanakkale’de yarım kalan batıl hesap görülmek istendi. 15 Temmuz’da Milli Mücadele’yi hazmedemeyenler tekrar şanslarını denedi.’ ‘Çok şükür, FETÖ Türk milletinin iradesine çarptı, Türkiye’nin kuvvet ve kudretiyle paramparça edildi. Millet zalime korkusuzca direndi.’ ‘Türk milleti nice felaket ve musibeti göğüsledi. Nice acıyı püskürtüp, nice saldırıları defetti. Ama kutlu varlığından hiç ödün vermedi.’ ‘Şunu açıklıkla söyleyeyim ki, 15 Temmuz FETÖ saldırısı kadar bu milleti, bu devleti hiçbir ihanet ve rezalet sarsmadı, sallamadı.’

Devlet Bahçeli’nin paylaşımları mikro yapıda ele alındığında sentaktik çözümlemesi örnek cümleler üzerinden yapılmıştır. Cümle yapıları ve öznenin konumu bu cümleler ile irdelenmiştir. Bahçeli’nin paylaşımlarından örnek olarak verilen cümlelerde 15 Temmuz girişimini gerçekleştiren ‘FETÖ’ ‘kiralık teröristler’ edilgen yapı ile aktarılmıştır. Darbeye direnen, karşısında duran ‘Türk milleti’ ise etken yapıda verilmiştir. Bahçeli’ye göre Milli Mücadele’yi hazmedemeyen grup yarım kalan batıl hesaplarını gerçekleştirmek isteyen kişilerdir. Ancak bu durum paylaşımların hepsinde aynı değil. Kimi cümlelerde ise tam tersi ‘Türk milleti’ edilgen ‘FETÖ’ etken olarak verilmiştir. Bölgesel uyum çerçevesinde incelendiğinde paylaşımların genellikle nedensel bağ üzerinden kurulduğu tespit edilmiştir.

‘Şehitlerimiz müsterih, milletim emin olsun; bizim vazgeçecek ne bir çakıl taşımız, ne de teröristlere bırakılacak bir ülkemiz vardır.’ Örnek paylaşımında şehitlerin müsterih, milletin emin olması ülkenin teröristlere bırakılmayacağı ve bir çakıl taşından vazgeçilmeyeceği kamuoyuna aktarılmıştır.

‘Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı olarak, aldığım davet uyarınca 7 Ağustos günü İstanbul Yenikapı’da milletimle birlikte olacağım.’ paylaşımında ise Bahçeli, 7 Ağustos günü İstanbul Yenikapı’da yapılacak olan mitinge katılmasının nedenini davet üzerine olduğunu açıklamıştır.

‘Bizim kanımız vatan için tozar, bizim varlığımız millet için coşar. Hiçbir çılgın, hiçbir alçak ve kiralık terör örgütü önümüzde duramaz.’ Bahçeli’nin takipçileri ile paylaştığı bu iletide ise çılgın, alçak ve kiralık terör örgütlerinin önlerinde neden duramayacağını vatan için, millet için yapacaklarına bağlamıştır. Bahçeli’nin paylaşımlarında sıklıkla tercih edilen sözcüklerin; ‘vatan’ ‘millet’ ‘Türk milleti’ ‘ihanet’ ‘alçak’ ‘hain’ gibi sözcükler olduğu görülmektedir. 15 Temmuz girişimi ile ‘FETÖ’nün’ ‘millete’ ve ‘vatana’ ‘alçakça’ bir girişimde bulunduğu tanımlanmıştır. Bazı paylaşım metinlerinde ise girişimi yapanlar ‘terör örgütü’ ve ‘düşman’ olarak tanımlanmıştır.

Mikro yapı çözümlemesinde haber retorikini güçlendiren faktörler incelendiğinde Devlet Bahçeli’nin anlatımı güçlendirmede önemli bir etken olan fotoğraf kullanımını tercih etmediği görülmektedir. Bunun yerine paylaşımlarda kurgulanan söylemi güçlendirmek adına Yusuf Has Hacıp ve Hz. Yesevi’den alıntılar yaparak ve vatandaşın darbe girişimine karşı ‘19’ gün sokakta demokrasi nöbeti tuttuğunu vurgulamak ve birlik, beraberlik mesajı vermek için ‘79 milyon’ gibi sayısal veriler tercih edilmiştir.

4.8.4. Halkların Demokratik Partisi Eş Başkanı Selahattin Demirtaş’ın Resmi Twitter Hesap Verileri

Tablo 4. Selahattin Demirtaş’ın Resmi Twitter Hesap Verileri

GENEL TOPLAM			16 TEMMUZ – 16 AĞUSTOS			
ATILAN TWEET	TAKİPÇİ SAYISI	TAKİP EDİLEN	ATILAN TWEET	YANITLANMA SAYISI	RETWEET SAYISI	BEĞENİ SAYISI
1.300	1.58 MİLYON	1.107	7	6.030	37.848	68.748

İncelemede ele alınan diğer bir lider Halkların Demokratik Partisi'nin belirlenen tarihlerdeki Eş Başkanı Selahattin Demirtaş olmuştur. Demirtaş, verilerin kaydedildiği güne kadar toplam 1.300 paylaşımda bulunmuştur. Demirtaş'ın takipçi sayısı 1.58 milyon, takip ettiği kişi sayısı ise 1.107 olarak kaydedilmiştir. 16 Temmuz – 16 Ağustos tarihleri arasında Demirtaş'ın takipçileri ile paylaştığı tweet sayısı ise 7'dir. Bu paylaşımlara 6 bin 030 yanıt, 37 bin 849 retweet, 68 bin 748 de beğeni gelmiştir.

15 Temmuz Darbe Girişiminden bir gün sonra olan 16 Temmuz günü Selahattin Demirtaş'tan herhangi bir paylaşım yapılmamıştır. İncelenen tarih aralığında Demirtaş'ın ilk paylaşımı 'Keşke ön yargısız dinlemeyi öğrenseniz. Belki bu gün de doğru şeyler söylüyorsunuzdur' spot cümlesi ile 22 Temmuz günü yapılmıştır. Videolu bir paylaşım olan bu ileti Demirtaş'ın 14 Nisan 2012'de Diyarbakır'da yaptığı konuşmadan bir bölüm içermektedir. İkinci paylaşım ise ilk paylaşımın devamı niteliğinde olan 'Keşke ön yargısız dinlemeyi öğrenseniz. Belki bugün de yanlış şeyler söylüyorlardır' metni ile yine bir videolu paylaşım olmuştur.

Demirtaş'ın paylaşımları makro çözümleme ile ele alındığında 22 Temmuz günü takipçileri ile paylaştığı bu iki iletide 15 Temmuz Darbe Girişi ile ilgili herhangi bir veriye rastlanılmamıştır. Ana olayın temasını özetleyen ifadelerin eksikliği dikkat çekiyor. 22 Temmuz günü takipçileri ile paylaştığı videolu iletinin içeriğinde Demirtaş'ın 14 Nisan 2012 tarihinde Fetullah Gülen'e ve devlet yönetimine yönelik eleştirileri yer almaktadır. İkinci videoda ise Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'in, Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın ve videoda yaptığı konuşma döneminde Başbakan olan şimdiki Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 'okyanus ötesi' ve 'cemaat' için lehte yaptığı konuşmalar yer almaktadır.

Paylaşım başlıklarında Demirtaş'ın konuşmasının yer aldığı videoda 'doğru şeyler söylüyoruz' sözcükleri ile Gökçek, Bozdağ ve Erdoğan'ın konuşmasının yer aldığı videoda 'yanlış şeyler söylüyorlardır' sözcükleri tercih edilmiştir.

28 Temmuz'da paylaşılan "Dersimliler 'darbelere hayır demokrasi hemen' diyecekler." sözleri 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgili tek tweet olmuştur. Bu paylaşım ile HDP Eş Başkanı Demirtaş 15 Temmuz girişimini 'darbe' olarak adlandırmıştır. Ancak bu iletide ve devam eden diğer iletelerde girişime dair enfomasyona yer verilmemiştir.

'Alın terinin hakkını isteyen işçilere, hükümetimiz az önce "yüksek standartlı ileri demokrasi" götürdü.' (12 Ağustos) 'Doğru mu bu hocam? @Ahmet Davutoglu 'SAK ve PYD Fırat'ın batısındaki Münbiç'i ele geçirdi'' (12 Ağustos) 'Bunların hiç biri hesap vermedi, tam tersine pişkince bizden hesap sormaya kalkıyorlar. Hepiniz hesap vereceksiniz!' (13 Ağustos)

Selahattin Demirtaş, diğer hiçbir paylaşımında 15 Temmuz Darbe Girişimine yer vermeyi tercih etmemiştir. Bunun yerine iktidara ve devlete yönelik eleştirel söylem üzerinden takipçilerine mesaj vermiştir.

Tematik yapı çözümlemede yer alan fotoğraf anlatısı Demirtaş'ın paylaşımlarında tercih edilmemiştir. İletilerde fotoğraf anlatısı yerine video kullanımı tercih edilmiştir. Demirtaş, darbe olarak tanımladığı 15 Temmuz girişiminin ana olay sunumu ile ardalanan ve bağlam etkisini çözümleyecek paylaşımlarda bulunmamıştır. Ancak 22 Temmuz'da paylaştığı videolu iki paylaşımı beraber ele aldığımızda Demirtaş'ın konuşmasının 'doğru şeyler söylüyoruz' sözleri ile Gökçek, Bozdağ ve Erdoğan'ın konuşmalarının 'yanlış şeyler söylüyorlardır' sözleri ile paylaşılması takipçilerine 'biz eleştirirken, uyarırken onlar savunuyordu' mesajı verilmiştir.

Paylaşımlarda olayın tarafları 'biz' ve 'onlar' olarak kurgulanmıştır. Onlar'dan kasıt iktidar partisi ve yöneticileri olarak gösterilmiştir. 'Onların' geçmiş dönemlerde 'okyanus ötesine' ve 'Fetullah Gülen'e' olan övgüleri herhangi bir yorum yapılmadan takipçilere sunulmuştur. Demirtaş'ın konuşması ile iktidar yöneticilerin konuşmaları bir arada verilerek takipçilerin değerlendirmesine bırakılmıştır. Paylaşımların bölgesel uyum incelemesinde referansal bağ kurularak atıldığı görülmektedir.

‘Keşke ön yargısız dinlemeyi öğrenseniz. Belki bugün de doğru şeyler söylüyoruzdur.’ ‘Keşke ön yargısız dinlemeyi öğrenseniz. Belki bugün de yanlış şeyler söylüyorlardır.’ Geçmiş yıllara ait konuşmaları içeren bu iki ileti arasında referansal kurgu yapılarak paylaşılmıştır. Bu iletiler aynı zamanda haberin retorikini güçlendirmesine katkı sunan alıntı faktörü açısından değerlendirilmiştir. 28 Temmuz’da takipçiler ile paylaşılan iletide ‘darbe’ ve ‘demokrasi’ Demirtaş’ın 15 Temmuz girişimini yorumlamasında tercih ettiği sözcükler olmuştur.

Araştırmada ele alınan bütün genel başkanların twitter verileri aşağıdaki tabloda bir arada verilmiştir. Genel başkanların isim ve soy isimleri baş harfleri ile belirtilmiştir.

Tablo 5. Binali Yıldırım, Kemal Kılıçdaroğlu, Devlet Bahçeli ve Selahattin Demirtaş’ın Resmi Twitter Hesap Verileri

	GENEL TOPLAM			16 TEMMUZ – 16 AĞUSTOS			
	ATILAN TWEET	TAKİPÇİ SAYISI	TAKİP EDİLEN	ATILAN TWEET	YANITLANMA SAYISI	RETWEET SAYISI	BEĞENİ SAYISI
B. Y	3. 976	694. 000	4	314	14. 827	450. 845	786. 214
K. K	2. 832	4.3 MİLYON	8. 910	15	5. 540	26. 261	78. 480
D. B	4. 165	3.22 MİLYON	0	21	6. 668	55. 211	368. 326
S. D	1. 300	1.58 MİLYON	1. 107	7	6. 030	37. 848	68. 748

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Niceliksel içerik çözümlemesi sonucunda: Siyasi parti genel başkanlarının Twitter hesap incelemesinde verilerin kaydedildiği güne kadar en çok paylaşımda bulunan lider 4.165 tweet ile Devlet Bahçeli olmuştur. Bahçeli’yi 3.976 tweet ile Binali Yıldırım, 2.832 tweet ile Kemal Kılıçdaroğlu, 1.300 tweet ile Selahattin Demirtaş takip etmektedir. 4.3 milyon takipçi sayısı ile takipçi sayısı sıralamasında birinci olan Kılıçdaroğlu’dan sonra sırasıyla 3.22 milyon takipçi ile Bahçeli, 1.58 milyon takipçi ile Demirtaş, 694.000 takipçi ile de Yıldırım gelmektedir. En çok takipçi sayısına sahip olan Kılıçdaroğlu, 8.910 kişiyi takip etmektedir. Kılıçdaroğlu’ndan sonra 1.107 takip edilen kişi sayısı ile Demirtaş gelmektedir. Yıldırım 4 kişiyi takip etmektedir. Bahçeli ise hiç kimseyi takibe almamıştır.

16 Temmuz – 16 Ağustos tarihleri arasında 314 paylaşım yapan Yıldırım en fazla tweet atan liderdir. Yıldırım’dan sonra sırasıyla 21 tweet ile Bahçeli, 15 tweet ile Kılıçdaroğlu, 7 tweet ile Demirtaş gelmektedir. Yıldırım’ın atılan tweet sayısı ile diğer liderlerden önde olması yanıtlanma, retweet ve beğeni sayısında da bu şekilde gerçekleşmiştir. Yıldırım 15.827 yanıtlanma, 450.845 retweet, 786.214 beğeni sayısı ile bu üç başlıkta birincidir. Yıldırım’dan sonra gelen Bahçeli, 6.668 yanıtlanma, 55.211 retweet, 368.326 beğeni sayısı ile ikinci olan liderdir. Attığı tweet sayısı ile dördüncü olan Demirtaş, 6.030 yanıtlanma ve 37.849 retweet sayısı ile üçüncü, 68.746 beğeni sayısında ise dördüncü olmuştur. En yüksek takipçi sayısı bulunan Kılıçdaroğlu, 5.540 yanıtlanma, 26.261 retweet sayısı ile dördüncü olurken 78.480 beğeni sayısı ile liderler arasında üçüncü sırada yer almıştır.

Teun A. Van Dijk’in eleştirel söylem çözümlemesi modelinden yararlanılarak yapılan çözümlemelerde genel bir değerlendirme yapılacak olursa tüm genel başkanların 15 Temmuz girişimini ‘darbe girişimi’ olarak adlandırdıklarını paylaşımlarda açıkça dile getirmişlerdir. Adalet ve Kalkınma Partisi genel başkanı Binali Yıldırım ilk paylaşımlarında ‘kalkışma’ ifadesini kullansa da ilerleyen tarihlerde ‘darbe’

ifadesini kullanmıştır. Tüm siyasi partiler ve liderler 15 Temmuz girişimini ‘darbe’ olarak adlandırsa da girişimin hedefi ve kimler tarafından gerçekleştirildiği hususunda farklılıklar görülmektedir. Binali Yıldırım ve Devlet Bahçeli girişimi ‘Türk milletine, Türkiye’ye, demokrasiye ve milli iradeye’ yapılmış bir saldırı olarak görmesi ile birlikte Cumhuriyet Halk Partisi, girişimin hedefinde ‘cumhuriyet ve demokrasi’ olduğunu vurgulamıştır. Halkların Demokratik Partisi ise girişimi gerçekleştiren tarafın hedefinde ‘anti-demokratik sistemin başına geçmek’ olduğunu aktarmıştır. Girişimin ‘iktidar kavgasından’ kaynaklandığı yorumunu yapmıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi genel başkanları girişimin kimler tarafından gerçekleştirildiği sorusuna açıkca ‘FETÖ, paralel terör yapılanması’ cevabını verirken, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kılıçdaroğlu’nun katıldığı bir televizyon programında kullandığı ‘Fetullah Gülen Türkiye’ye iade edilmelidir’ sözleri ile girişimin kaynağını kamuoyuna sunmuştur. Demirtaş ise paylaşımlarında ‘gülen cemaati’ ifadelerini tercih ederek girişimi gerçekleştiren tarafı işaret etmiştir.

Binali Yıldırım’ın siyaset dilinde kullandığı ‘millet’ ‘milli irade’ ‘halkın gücü’ söylemleri paylaşımların makro yapı çözümlemesinde tespit edilen ifadeler olmuştur. Adalet ve Kalkınma Partisi’nin darbe girişimine veya girişim sonrası organize edilen programların görselleri ile desteklediği paylaşımları ‘millet, bayrak, vatan’ teması ile takipçileri ile paylaşmıştır. Girişimi gerçekleştirenlerin ülkeye ‘ihanet’ ettiğini, ‘terör saldırısında’ bulunduğunu sıklıkla dile getiren Yıldırım, ‘Demokrasi Nöbetleri’ adı altında tüm illerde organize edilen mitingler ile ‘darbeye karşı duran kahraman bir millet’ profili çizilmiştir. ‘Milli mücadele’ temasını işleyen Yıldırım’ın, bu söylem ile darbeye karşı daha geniş kitlelerin desteğini kazanmak istediği anlaşılmaktadır. Fotoğraflar ile de desteklenen bu söylem, girişimin başarısızlığa uğradığı ve bundan sonraki süreçte girişimi gerçekleştiren taraftan hesap sorma ve mücadele ile devam edileceği mesajı takipçileri ve kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Cumhuriyet ve demokrasi değerleri, parlamenter sisteme olan bağlılığı ile kendini tanımlayan Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu 15 Temmuz Darbe Girişiminde ‘cumhuriyete ve demokrasiye sahip çıkmalıyız’ söylemi ile kamuoyuna mesajlar vermiştir. Bu söylemini daha büyük kitlelere yaymak için İzmir, İstanbul gibi büyük şehirlerde düzenlediği ‘Cumhuriyet ve Demokrasi’ mitinglerinin görselleri ile paylaşımlarını zenginleştirmiştir.

Milliyetçi Hareket Partisi ve Genel Başkan Devlet Bahçeli’nin paylaşımları bir bütün olarak incelendiğinde ‘milliyetçi ve ülkücü camianın’ ülke sevgisi, bayrak sevgisi, milli değerlere olan bağlılığı üzerinden 15 Temmuz darbe girişimine karşı tavrını göstermiştir. Bahçeli, yapılmak istenen darbenin ‘düşman’ saldırısı olduğunu savunmuş ve gösterdiği tepki de bu çerçevede olmuştur. Halkların Demokratik Partisi’nin o dönemki Eş Başkan Selahattin Demirtaş ise 15 Temmuz girişimi ‘darbe’ olarak adlandırsa da yaşananın ‘iktidar kavgası’ olduğu yorumunu yapmıştır.

7 Ağustos’ta İstanbul Yenikapı’da yapılan ‘Demokrasi ve Şehitler Mitingine’ Binali Yıldırım, Kemal Kılıçdaroğlu ve Devlet Bahçeli katılmış ve mitinge katılımlarını Twitter hesaplarından da bildirmişlerdir. Cumhuriyet Halk Partisi lideri Kılıçdaroğlu, mitinge katılım gerekçesini Twitter da “ülke birliğine kastedenlere karşı bir cevap vermek, Cumhuriyet ve demokrasiye sahip çıkmak” olarak açıklamıştır. Devlet Bahçeli ise davet edildiği için mitinge katılacağını söylemiştir. İstanbul Yenikapı Mitinginde HDP ve Eş Başkan Demirtaş dışında diğer siyasi partilerin ve liderlerin katılımı ile darbe girişimine karşı ortak tavır alınmıştır.

Genel olarak incelenen hesaplarda genel başkanların siyasal iletişim çalışmalarında ve kamuoyu oluşturmada sosyal medya kullanımına verdikleri önem gözlemlenmiştir. Başkanlar verdikleri mesajlarda Twitterı aktif olarak kullanmış, düzenlemiş oldukları çeşitli siyasal etkinlikler ve organizasyonların duyurulmasında ve bunlar üzerinden kamuoyu oluşturulmasında Twitter kullanımına özen göstermişlerdir. Araştırmanın yapıldığı süre sonrasında farklı söylemler olsa da, ‘Darbe’ ‘FETÖ’ ve ‘mücadele’ başlıklarında genel başkanlar hemfikirdir. İncelenen tarihlere siyasi parti genel başkanları yaptıkları paylaşımlarda kullandıkları dil ve söylem bakımından çok farklı noktalarda durmuş olsalar da, 15 Temmuz girişiminin bir ‘darbe’ olduğu, girişimi gerçekleştiren tarafın ‘Fetullah Gülen

cemaati/FETÖ ve buna bağlı kişiler' olduğu ve bu yapı ile mücadele edilmesi gerektiği hususunda ortak bir söylem geliştirdikleri tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aziz, A. (2007). *Siyasal İletişim*. Ankara: Nobel Basım Dağıtım.
- Babacan, M.E., Haşlak, İ., Hira, İ. (2011). "Sosyal Medya Ve Arap Baharı", *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6(2), 63-92.
- Akman, F. B. (2017). *15 Temmuz Darbe Girişimi Batı Medyası Söylem Analizi Neo- Emperyalizm, İslamofobi ve Oryantalizm*, İstanbul: Kadim Yayınları.
- Bayraktutan, G., Binark, M., Çomu, T., Doğu, B. İslamoğlu, G., Aydemir, A. T., (2012). "Sosyal Medyada 2011 Genel Seçimleri: Nicel-Nitel Arayüzey İncelemesi", *Selçuk İletişim Dergisi*, 7(3), 15-16.
- Bayraktutan, G., Binark, M., Çomu, T., Doğu, B., G., İslamoğlu, Aydemir, A. T., (2014). "Siyasal İletişim Sürecinde Sosyal Medya Ve Türkiye'de 2011 Genel Seçimlerinde Twitter Kullanımı", *Bilig, Kış*, Sayı:68, 59-96
- Bode, L., Dalrymple, K.E., (2015). "Politics in 140 Characters Or Less: Campaign Communication, Network Interaction, And Political Participation On Twitter". *J. Political Marketing*, 15(4), 311-332.
- Borıns, S. (2011) "Online Adaydan Online Başkana", *Seçim Kampanyalarında Geleneksel Medya, İnternet ve Sosyal Medyanın Kullanımı*, İstanbul: Başlık Yayın Grubu.
- Çıldan, C., Ertemiz, M., Küçük, E., Tumuçin, H. K., Albayrak, D. (2012). "Sosyal Medyanın Politik Katılım ve Hareketlerdeki Rolü", *Uşak Üniversitesi Akademik Bilişim Konferansı.*, <http://ab.org.tr/ab12/bildiri/205.pdf> (Erişim Tarihi: 02.08.2017).
- Chadwick, A., 2014. *The Hybrid Media System: Politics and Power*. New York: Oxford University Press.
- Efe, İ., Çağlar, İ., Kardaş, T., (2017). *15 Temmuz Darbe Girişimi ve Batı Medyası*, İstanbul: Seta Yayınları.
- Erdoğan, İ. (1997). *İletişim, Egemenlik, Mücadeleye Giriş*, Ankara: İmge.
- Genel, M. G. (2012). "Siyasal İletişim Kampanyalarında Sosyal Medyanın Kullanımı (12 Haziran 2011 Seçimleri "Twitter" Örneği)", *The Turkish Online Journal of Design, Art And Communication - Tojdac*, 2 (4), 23-31.
- Keskin, S., Sönmez, F. (2015). "Liderler ve Takipçileri: Siyasi Parti Liderlerinin Twitter Performansları ve Takip İlişkisi", *Selçuk İletişim*, 29 (1), 339-362.
- Koçak G.N. (2012). *Bireylerin Sosyal Medya Kullanım Davranışlarının Ve Motivasyonlarının Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında İncelenmesi: Eskişehir'de Bir Uygulama: Eskişehir'de Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sos. Bil. Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Korkmaz, A. (2012). "Arap Baharı Sürecinde İnternet ve Sosyal Medyanın Rolü", *International Symposium On Language And Communication: Research Trends and Challenges (Islc)*, ss: 2147-2153, London.
- Köksal Y., Özdemir, Ş. (2013). "Bir İletişim Aracı Olarak Sosyal Medya'nın Tutundurma Karması İçerisindeki Yeri Üzerine Bir İnceleme", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 323-337.

- Köseoğlu, Y., Al, H. (2013). “Bir Siyasal Propaganda Aracı Olarak. Sosyal Medya”, Akademik İncelemeler Dergisi (Journal Of Academic Inquiries), 8(3),103-125.
- Kürkçü, D. D. (2017), “Haber Tweetleri Üzerinden Kullanıcı Etkileşiminin Analizi”, Erciyes İletişim Dergisi “akademia” , 5 (1), 314-324.
- Lutz, M. The Social Pulpit Barack Obama’s Social Media Toolkit. *Svp-Digital Public Affairs*, Edelman. Retrieved December, 20, 2011, From [Http://Www.Edelman.Com/Image/İnsights/Content/Social%20pulpit%20barack%20obamas%20soc A1%20media%20toolkit%201.09.Pdf](http://www.edelman.com/image/insights/content/social%20pulpit%20barack%20obamas%20soc%20ai%20media%20toolkit%201.09.pdf). (2009)
- Nulty P. , Theocharis Y. , Popa, S.A., Parnet, O., Benoit, K. (2016). “Social media and political communication in the 2014 elections to the European Parliament”, Electoral Studies, 44, 429-444.
- O’donnell, C. (2011). “New Study Quantifies Use of Social Media in Arab Spring.” Sciencedaily. Retrieved January 5, From [Http://Www.Washington.Edu/News/Articles/New-Study-Quantifies-Use-Of-Social-Media-İn-Arab-Spring](http://www.washington.edu/news/articles/new-study-quantifies-use-of-social-media-in-arab-spring).
- Onat, F., Okmeydan, C.K. (2015). “Politik Halkla İlişkilerde Sosyal Medya Kullanımı: 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri ve 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri”, Akdeniz İletişim Dergisi, 23, 79-96.
- Özer, Ö. (2001). *Haber Söylem İdeoloji: Eleştirel Haber Çözümlemeleri*, Konya: Literatürk Yayınevi.
- Shirky, C. (2011). “The Political Power of Social Media”. Foreign Affairs, 90 (1), 28-41.
- Szajkowski, B. (2011).” Social Media Tools and The Arab Revolts”, Alternative Politics, 3 (3), 420-432.
- Vasquez, L.M.G, Vitez, I.S. (2011). “Social Media As A Strategic Tool for Corporate Communication”, Revista Internacional de Relaciones Publicas, 1(2), 157-174.
- Vergeer, M., Hermans, L., Sams, S. (2011).” Online Social Networks and Micro-Blogging in Political Campaigning: The Exploration Of A New Campaign Tool and A New Campaign Style”. Party Polit. 19 (3), 477-501.
- Vitak, J., Zube, P., Smock, A., Caleb, C.T., Ellison, N., Lampe, C. (2011). “It’s Complicated: Facebook Users’ Political Participation in The 2008 Election”. Cyberpsychology Behavior And Social Networking, 14, 107-114.
- Vural, A. Z. B., Bat, M., (2010). “Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma”. Journal Of Yasar University, 20(5) , 3348- 3382